

Volume 7/3 September 2019

p. 180/189

**TURKISH PROFICIENCY EXAM IN TEACHING
TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE (TYS) :
PICTES SAMPLE**

**Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Türkçe Yeterlik Sınavı
(TYS): PICTES Örneği
Lokman TANRIKULU¹**

Tuğba İŞLER²

Abstract

Following the civil war which outbreaked in 2011 in Syria, millions of people had to migrate to other countries for security reasons. Turkey with its policy called "open door" opened its border gates and put the Syrian refugees under temporary protected status. One of the projects which is being carried out in order to exercise the education right, which is one of most fundamental human rights, is PICTES project. This project aims to integrate the Syrian children into the Turkish Education System and develop their Turkish language skills. In this study, within the scope of the activity of Development of Exam System and Materials of the PICTES Project, Turkish Proficiency Exams (TYS) organized in cooperation with the General Directorate for Testing, Assessment and Exam Services were compared and analysed and some suggestions were made to increase the achievement of the target group based on the findings. Turkish Proficiency Exam questions in reading, writing, listening, speaking and grammar should be prepared on ability grouping basis. In our study, it was found out that reading and writing skills were included in the first Turkish Proficiency Exam whereas listening and speaking skills were excluded and in the last exam also only reading skill was tested.

Key Words: Teaching Turkish as a Foreign Language, PICTES (Supporting Integration of Syrian Children into the Turkish National Education System), Turkish Proficiency Exam, Testing and Assessment

Öz

Suriye'de 2011 yılında başlayan iç savaş sonrası milyonlarca insan güvenlik nedeniyle başka ülkelere göç etmek zorunda kalmıştır. Türkiye, 'açık kapı' politikasıyla kendisine sığınan Suriyelilere kapılarını açarak geçici koruma statüsüne almıştır. İnsanın en temel haklarından biri olan eğitim hakkını gerçekleştirebilmek için yürütülen projelerden biri PICTES projesidir. Bu proje ile geçici koruma statüsündeki Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonu sağlanarak Türkçe dil becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu çalışmada Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi (PICTES) Projesi'nin Sınav Sistemi ve Materyallerinin Geliştirilmesi faaliyeti kapsamında Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile ortaklaşa

¹ Doç. Dr. Nevşehir HBV Üniversitesi ltanrikulu@nevsehir.edu.tr

² Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi YTÖ Yüksek Lisans Öğrencisi tugbakasapoglu89@gmail.com

düzenlediği Türkçe Yeterlilik Sınavları (TYS) karşılaştırarak incelenmiş ve elde edilen bulgulardan yararlanılarak hedef kitlenin başarısının artırılması için önerilerde bulunulmuştur. Türkçe Yeterlilik Sınavlarında okuma, yazma, dinleme, konuşma ve dil bilgisi alanlarıyla ilgili sorular seviyelere göre hazırlanmalıdır. Çalışma sonucunda İlk uygulanan Türkçe yeterlik sınavında okuma ve yazma becerilerine yer verilip konuşma ve dinleme becerilerine yer verilmediği ve son uygulanan sınavda da sadece okuma becerisine yer verildiği tespit edilmiştir

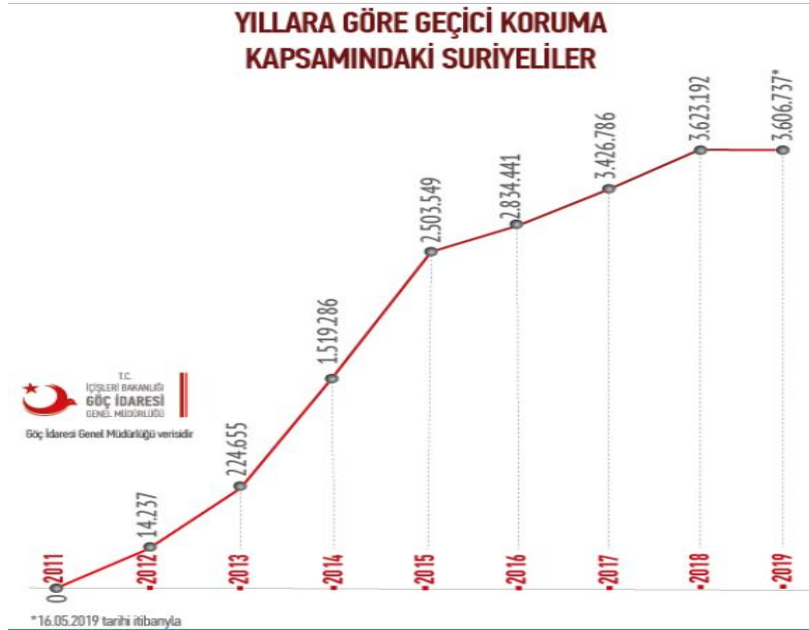
Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, PCTES, Türkçe Yeterlilik Sınavı, Ölçme ve Değerlendirme

Giriş

Dünyadaki siyasi, ekonomik, ticari, teknolojik ve kültürel gelişmeler sonucu milletlerin birbirleriyle olan etkileşimi artmıştır. Yabancı bir dil öğrenmek bazen ihtiyaç bazen de zorunluluk haline gelmiştir. Türkçe dünyada yabancı dil olarak öğrenilmesi ihtiyaç hissedilen bir dil olmakla beraber siyasi sonuçlardan dolayı öğrenilmesi gereksinim haline gelen bir dil olmuştur. Türkiye'nin dünyada gittikçe artan önemi ve jeopolitik konumu yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin gelişmesini ve ilerlemesini sağlamıştır.

Türkiye konumu itibarıyla doğu ile batı arasında yaşanan göç hareketliliğinde göç alan, göç veren ve bu göçe şahit olan bir ülkedir. Son yıllarda siyasi olaylar sebebiyle Suriye'den ülkemize büyük bir göç yaşanmıştır. Suriye'de 2011 yılında başlayan iç savaş sonrası milyonlarca insan güvenlik nedeniyle başka ülkelere göç etmek zorunda kalmıştır. Türkiye, 'açık kapı' politikasıyla kendisine sığınan Suriyelilere kapılarını açarak geçici koruma statüsüne almıştır.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 16.05.2019 tarihli verilerine göre Türkiye'deki Suriyeli mülteci sayısı 3 milyon 606 bin 737 kişidir.

Yıllar geçtikçe geçici koruma altındaki Suriyeli vatandaşların sayısı artmaktadır. Bununla beraber birtakım ihtiyaçlar açığa çıkmıştır. Bunların en önemlisi insanın en temel haklarından olan eğitim hakkıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı, insanca yaşamının ve eğitim almanın “tüm bireylerin en doğal hakkı” olması anlayışından yola çıkarak, Türkiye’de bulunan eğitim çağındaki Suriyeli çocuklara her alanda ihtiyaç duydukları eğitim hizmetlerini eşitlikçi bir bakış açısıyla sunabilmek için çalışmalar yürütmektedir (Aktaran Kılıç ve Özkor, 2019: 6). Bu çalışmalardan biri Milli Eğitim Bakanlığı ile Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu arasında imzalanan Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi Projesi olarak adlandırılan PICTES (Promoting Integration of Syrian Children to Turkish Education System) projesidir. Bu proje ile geçici koruma statüsündeki Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine entegrasyonu sağlanarak Türkçe dil becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi (PICTES) Projesi’nin Sınav Sistemi ve Materyallerinin Geliştirilmesi faaliyeti kapsamında Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile ortaklaşa düzenlediği Türkçe Yeterlilik Sınavı (TYS), 21 Nisan 2018 ve 3 Mayıs 2019 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada PICTES projesi kapsamında yapılan Türkçe Yeterlilik Sınavlarının karşılaştırarak incelenmesi ve elde edilen bulgulardan yararlanılarak hedef kitlenin başarısının artırılması için öneriler sunulması amaçlanmıştır.

Çalışmanın Yöntemi

Yapılan çalışmada verilerin derinlemesine incelendiği, veriler arasındaki ilişkileri ortaya koymayı amaçlayan nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar gözlem, görüşme, doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanılarak araştırılan durumun doğal ortamında gerçekçi bir şekilde ortaya koymayı amaçladığı yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olan doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi yazılı materyallerin (kitap, dergi, gazete, e-içerikli belgeler) incelendiği nitel araştırma desenlerindenidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Sınırlılıklar

Yapılan araştırmada Türkçe Yeterlilik Sınavı, PICTES projesiyle ve 6-10 yaş İlkokul sorularının kazanımlara göre dağılımıyla sınırlandırılmıştır.

Bulgu ve Yorumlar

Ölçme ve değerlendirme öğrenme-öğretme sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Öğrencilerin belirli bir eğitim sonucu ulaştıkları düzey, ölçme yöntemleri ile değerlendirilmektedir. Ölçme bir değişkenin gözlenerek gözlem sonucunun sayı ya da sembolle gösterilmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Değerlendirme ise ölçme sonuçlarının bir ölçütle karşılaştırılarak sonuca varma sürecidir (Aktaran Melanlıoğlu ve Tayşi, 2013: 25)

Eğitimin her dalında olduğu gibi yabancılara Türkçe öğretiminde de ölçme değerlendirme süreci oldukça önemlidir. Genelde yabancı dil öğretimi, özelde ise yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde bilindiği üzere eğitim süreci kolaydan zora, basitten karmaşığa doğru bir sıra takip etmekte olup hedef kitlenin bir üst seviyeye hazır olup olmadığı ölçme-değerlendirme süreci ile ortaya çıkarılmaktadır. Bu bağlamda, hedef kitleden okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerileri ile dil bilgisi öğrenme alanının geliştirilmesi

beklenmektedir. Hedef kitlenin dil amaç ve kazanımlarına ulaşma derecesi bir sonraki öğrenmeyi doğrudan etkilediğinden yabancı dil olarak Türkçe öğretim sürecinin sonunda ölçme-değerlendirme aşamasında titizle durmak gereklidir (Barın ve Başar, 2016: 47).

Ölçme sürecinin sona ermesinin ardından elde edilen verilerin iyi bir şekilde yorumlanması ve kurların ya da yarıyılın başladığı ilk dönemden derslerin bitiş dönemine kadar olan öğrenim-öğretim faaliyetlerinin gerek öğrenen gerekse öğretene ekseninde değerlendirilmesi aşamasına geçilmelidir. Bu aşamada eğitim sürecinin verimliliği ortaya konulmalıdır. Değerlendirme süreci, bir kur veya dönem boyunca yapılan etkinliklerin aksayan taraflarını görmek adına fayda sağlayacaktır. Değerlendirme sürecinin sadece öğretmene tarafından yapılması uygun değildir ve bu sürece hedef kitle de dâhil edilmelidir. Bu çerçevede, öz değerlendirme ve grup değerlendirme çalışmaları yapmak hedef kitlenin süreci içselleştirmesi bakımından kolaylıklar sağlayabilir. Değerlendirme sonucunda gerekli geri dönüşler hedef kitleye verilerek hedef kitle, her dil becerisine ait kazanımlara ne derece ulaştığından haberdar edilmelidir. Dil yeterliliğinin ortaya konulduğu süreçte hedef kitlenin pasif değil aktif durumda rol alması ölçme-değerlendirme hata riskini azaltacağı gibi sürecin objektifliğini de arttırmaya yardımcı olabilir (Barın ve Başar: 2016: 48).

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen birey eğitim öncesi, eğitim sırası ve eğitim sonrası eksikliklerinin tespiti ve dil yeterliliğinin belirlenmesi için bazı sınavlara tabi tutulur. Bu sınavlar Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnine göre hazırlanmaktadır. Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metninde dil düzeyleri A1, A2, B1, B2, C1 ve C2 bölümlerinden, her bölüm kendi içinde okuma, dinleme, konuşma ve yazma temel dil becerisini tanımlayan betimlemelerden oluşmaktadır. Dil düzeylerinin belirlenmesinde uygulanan sınavlardan biri de yeterlik sınavlarıdır.

Bir bireyin belli bir alanda minimum yeterlik düzeyine ulaşmış olduğunu ortaya koymak için yapılan sınava yeterlik sınavı adı verilir (Turgut ve Baykul 2012: 345). Dil yeterlik sınavı (seviye belirleme sınavı) yaşam çerçevesinde kullanım söz konusu olduğunda bir bireyin neleri yapabildiğini, neleri bildiğini sınar. Genelde, işverenler, eğitim kurumları, yetişkinler dil yeterliliğinin değerlendirilmesiyle, yani kişinin gerektiği zaman neyi yapabilecek durumda olduğunun ölçülmesiyle daha çok ilgilenir. Dil yeterliliğini ölçen sınavların avantajı dil yeterliliği anlamında öğrencilerin “nerede bulduklarını” saptamayı mümkün kılması ve değerlendirme sonuçlarının şeffaf olmasıdır. Dil yeterliliğini ölçen bir sınav ise, şeffaf nitelikteki belirli bir ders planına dayanan ve dil öğrenenlere neyi başardıklarını gösterme olanağı sağlayan dilsel ve bildirişimsel görevlerden oluştuğu ölçüde, dersle ilgili başarıyı kontrol etmeye uygun olur (dil yeterlik testi gibi). Yani dil yeterlik sınavları, dilin gerçek bağlamlarda kullanılmasında söz konusu olan yeteneklerin sürekliliğiyle ilgilidir (Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni, 179).

Suriyeli öğrencilerin ülkemizdeki eğitim ve öğretim kademelerine entegrasyonunun sağlanması ve Türkçe dil yeterlik seviye gruplarının belirlenmesi amacıyla PCTES projesi kapsamında Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile ortaklaşa düzenlediği ‘Türkçe Yeterlik Sınavı’ yapılmıştır. Bu sınavlar 21 Nisan 2018 ve 3 Mayıs 2019 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

21 Nisan 2018 TYS	3 Mayıs 2019 TYS
23 İlde gerçekleştirilmiştir.	26 İlde gerçekleştirilmiştir.
390 bin 218 kişi girmiştir.	441 bin 980 kişi girmiştir.
Okuma ve Yazma becerileri ölçülmüştür.	Okuma becerisi ölçülmüştür.
6-10 yaş 20 okuma 4 yazma sorusu (50dk) 11-15 yaş 30 okuma 4 yazma sorusu (75dk) 16+ yaş ve üzeri 40 okuma 3 yazma sorusu (100dk)	İlkokul 25 okuma sorusu (40dk) Ortaokul 40 okuma sorusu (60dk) Lise 40 okuma sorusu (60dk)
İlkokul kademesi için üç seçenekli sorular yer almaktadır. Ortaokul ve lise kademesi için dört seçenekli sorular yer almaktadır.	İlkokul kademesi için üç seçenekli sorular yer almaktadır. Ortaokul ve lise kademesi için dört seçenekli sorular yer almaktadır.
3-12. sınıf düzeyindeki geçici koruma altındaki Suriyeli öğrenciler sınava girmiştir.	3-12. sınıf düzeyindeki tüm yabancı öğrenciler sınava girmiştir.
Türkçe Dil Yeterliklerine Yönelik Program ve Ölçek Geliştirme Çalıştayı düzenlenmiştir.	Düzenlenen Türkçe Dil Yeterliklerine Yönelik Program ve Ölçek Geliştirme Çalıştayı'nın çıktıları esas alınmıştır.
Çoktan Seçmeli Maddeler, Kısa Cevaplı Maddeler, Yazılı Yoklama Maddeleri yer almıştır.	Çoktan Seçmeli Maddeler yer almıştır.

Yukarıdaki tabloya baktığımızda 21 Nisan da gerçekleştirilen TYS soruları Türkçe Dil Yeterliklerine Yönelik Program ve Ölçek Geliştirme Çalıştayı'nda Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metninde tanımlanan dil yeterliliklerine göre oluşturulmuştur. Dil yeterlikleri belirlenirken geçici koruma altındaki Suriyeli öğrencilerin yaşamakta olduğu fiziksel çevrenin özellikleri ve dil içeriklerinin gündelik hayatla ilişkisi dikkate alınmaya çalışılmıştır. Çalıştayda Türkçe yeterlik sınavının temel dil yeterlikleri belirlenmiştir. Bu kapsamda 6-10 yaş (A1-A2), 11-15 yaş (A1-A2-B1) ve 16+ (A1-A2-B1-B2-C1) olmak üzere 3 gruba yönelik kazanımlar dil yeterlikleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. (Çalıştay Raporu, 2017). Bu sınavda okuma ve yazma becerilerine yer verilip konuşma ve dinleme becerilerine yer verilmemiştir. Proje kapsamında hedef kitlenin niceliği ve sınavın uygulanabilirliğinin zorluğu gerekçesiyle diğer temel dil becerileri olan konuşma ve dinleme becerileri sınav kapsamının dışına çıkarılmıştır (Çalıştay Raporu, 2017). Sınav çoktan seçmeli test tekniğine uygun olarak, okuma-anlama ve yazma becerisini ölçen açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Sınava sadece geçici koruma altında olan Suriyeli öğrenciler girmiştir.

3 Mayıs TYS soruları ise yapılmış olan çalıştayda belirlenen dil yeterliklerine göre hazırlanmıştır. Sorular ilkökul, ortaokul ve lise kademelerine yönelik kazanımlar dil yeterlikleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. İlk yapılan sınavda okuma ve yazma becerilerine yer verilirken bu sınavda sadece okuma becerisine yer verilmiştir. Dolayısıyla

sadece çoktan seçmeli maddelerden oluşmaktadır. Sınava tüm yabancı öğrenciler girmiştir.

Çalıştay sırasında yaş gruplarına göre dil seviyeleri şu şekilde belirlenmiştir:

6-10 yaş grubu için: A1.1, A1.2, A2.1 ve A2.2.

11-15 yaş grubu için: A1, A2 ve B1

16+ yaş grubu için: A1, A2, B1, B2 ve C1'dir (Çalıştay Raporu, 2017).

6-10 Yaş ve İlkokul Düzeyindeki TYS Sorularının Çalıştayda Belirlenen Dil Yeterliklerine Göre Dağılımı

A1.1, A1.2. -A2.1, A2.2. TYS Kazanımları	6-10 yaş TYS	İlkokul TYS
Selamlaşma, tanışma ve vedalaşmayla ilgili temel kalıp ifadeleri anlar.		1, 6, 9
Evin bölümlerini ve belli başlı ev eşyalarının adlarını anlar.		2
Temel soru ifadelerini anlar.	19, 7	3, 15, 16
Mevsim, ay ve gün adlarını anlar.	17	5,4
Yaygın meslek adlarını anlar.	4	7, 18
Temenni ve kutlama iletilerini anlar.		8
Alışverişiyle ilgili temel ifadeleri anlar.		10
Kişisel bakım ve temizlikle ilgili kısa ve basit metinleri anlar.	8	11
Taşıtlar ve ulaşım ile ilgili temel kavramları anlar.	10	12
Temel yön adlarını anlar.		13
Temel yiyecek ve içecek isimlerini anlar- Hava durumu ve olaylarına yönelik kısa ve basit metinleri anlar.	15	14
Basit ifadelerle yazılan ve çoğunluğunu görsellerin oluşturduğu kısa bir hikâyeyi anlar.	20	
Konum bildiren temel ifadeleri anlar.	13	19
Temel yaşam alanlarına ait kısa ve basit metinleri anlar.	18	17
Kişilerle ilgili temel duygu durumlarını ifade eden kavramları anlar.	11	21
İlan, broşür, davetiye, etkinlik programı, bilet gibi kısa ve basit metinlerde ihtiyaç duyduğu bilgileri bulur.	14	20
Kısa ve basit bir metinde verilen konuyu bulur.		22
Bir yemeği kısaca tanıtır.		23
Kamusal alana yönelik yönergeleri anlar.	16	25
Kişisel görüş, izlenim, yorum vb. bildiren kısa ve basit metinleri ana hatlarıyla anlar.		24
İnsan vücudu ile ilgili temel kavramları anlar.	1	11
Sınıf ortamında kullanılan yönergeleri anlar.	2	
Sık kullanılan bitki ve hayvan adlarını anlar.	3	
Temel giyecek adlarını anlar.	5	
Temel kişisel bilgilerin verildiği basit bir metni anlar.	6	

Temel saat söylenişlerini anlar.	9
Hava durumu ve olaylarına yönelik kısa ve basit metinleri anlar.	12
Çevresindeki temel nesnelerin isimlerini yazar.	Y.1.
Bir forma kişisel bilgilerini yazar.	Y.2.
Kendisi ve ailesine ilişkin temel bilgileri içeren kısa bir metin yazar.	Y.3.
Hayallerini ve isteklerini anlatan kısa ve basit bir metin yazar.	Y.4.

Tabloya baktığımızda 21 Nisan TYS sorularında genel itibariyle dengeli bir dağılım görmekteyiz ancak son yapılan sınavın sorularında benzer yeterlikleri ölçen soru sayılarının fazla olduğu tespit edilmiştir. Bazı kazanımlar birbirleriyle binişiklik göstermektedir. Hazırlanan dil yeterliklerinde A1.1, A1.2, A2.1, A2.2 seviyelerinde yazma becerisine ait kazanımlar bulunmaktadır. Dolayısıyla 3 Mayıs TYS sorularında yazma yeterliklerine yer verilmemiştir.

Sonuç

Her çocuk; temel yaşam becerilerini öğrenebilecek, öz saygıyı ve özgüveni geliştirerek kendisini güçlendirecek eğitimi alma hakkına sahiptir. En temel insan hakkı olan eğitim hakkına erişim, buldukları ülke topraklarında bütün çocuklara; sığınmacı, göçmen ve vatandaşlık kanunlarından bağımsız olarak sağlanması gerekmektedir. Eğitim, kriz durumlarında bile bir şeylerin normal olarak sürdürülebilmesi açısından önemli bir psikolojik destek sağlamaktadır. Bu bakımdan mülteci çocukların eğitim ihtiyaçları olabildiğince karşılanmalı ve onların okuldan uzaklaşmaması için gerekli tedbirlerin alınması gerekmektedir. Suriye'den gelen göç dalgasında öngörülen sayının fazlalığı ve sığınmacıların kalış süresinin uzaması eğitim ihtiyacının önemini arttırmıştır (Aktaran Levent ve Çayak, 2017:24).

Çocukların maruz kaldıkları zorluklara, travmalara karşı güvenli bir ortam oluşturabilecekleri, yeni sosyal ilişkiler kurarak psikososyal destek alabilecekleri eğitimin hayatlarındaki yeri çok önemlidir. Eğitim alma fırsatına sahip olamayan mülteci çocukların karşılaşabilecekleri olası senaryolar ise ucuz iş gücü olma, erken evlenme, radikal gruplara katılma ve sosyal uyum problemleri yaşamadır (Aktaran Morali, 2018:1428). Alan yazında Suriyeli mülteci çocukların eğitimde karşılaştıkları sorunlarla ilgili Gün, Yıldız ve Güvendik (2017), Gün ve Baldık (2017) gibi bazı çalışmalarda söz konusu sorunların üzerinde geniş bir şekilde durulmuş; bu problemlerin çözümüne yönelik öneriler geliştirilmiştir. Suriyeli mülteci çocukların eğitimlerinin daha sağlıklı yürütülmesine yönelik en önemli projelerden biri de PICTES olarak kabul edilebilir.

PICTES projesi bu bağlamda Suriyeli çocukların Türk eğitimine entegrasyonunu gerçekleştirmektedir. 2016 tarihinden beri devam eden proje geçici koruma altındaki Suriyeli öğrencilerin dil yeterliklerini belirlemek ve süreci değerlendirmek amacıyla Türkçe Yeterlik Sınavları yapmıştır.

Yabancı dil öğretiminde de sonuçtan ziyade sürecin değerlendirilmesi önemlidir. Dolayısıyla kullanılacak ölçme araçlarının süreci ölçmeye yönelik olması gerekir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde psikolojik özelliklere ek olarak okuduğunu ve dinlediğini anlama becerilerinin ölçülmesi de dikkat edilmesi gereken bir diğer alandır. Yabancı dil öğretiminde ölçme yapılırken öncelikle amacın iyi belirlenmiş ve ölçülmek istenen becerilere göre soru çeşitliliğinin de sağlanmış olması gerekir. Daha sonra ölçme sonuçlarına göre yapılacak değerlendirme çalışmalarında dil becerisinin tüm alanlarıyla ilgili öğrencilere geri dönütler verilmelidir. Okuma, yazma, dinleme, konuşma ve dil bilgisi

alanlarıyla ilgili sorular seviyelere göre hazırlanmalıdır. Başarının ölçülmesi diğer temel dil beceri alanlarına göre biraz daha zor olan dinleme ve konuşma alanlarına da gereken önem verilmeli, öğrencilerde bu dil becerilerinin geliştirilmesi amacıyla öğrencilerin dikkatini çeken, daha zevkli etkinliklere yer verilmelidir (Aktaran Yılmaz, 2014: 23).

21 Nisan da gerçekleştirilen TYS soruları Türkçe Dil Yeterliklerine Yönelik Program ve Ölçek Geliştirme Çalıştayında Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metninde tanımlanan dil yeterliliklerine göre oluşturulmuştur. 31 Mayıs TYS soruları da bu çalıştayda belirlenen dil yeterliklerine göre hazırlanmıştır. Dil yeterliklerinin öğrencilerin bilişsel, sosyal ve duyuşsal gelişimleri dikkate alınarak hazırlandığı anlaşılmaktadır.

İlk uygulanan Türkçe yeterlik sınavının temel dil yeterlikleri 6-10 yaş (A1-A2), 11-15 yaş (A1-A2-B1) ve 16+ (A1-A2-B1-B2-C1) olmak üzere yaş grubu dikkate alınarak hazırlanmıştır. Yapılan son sınavda ise ilkökul, ortaokul ve lise şeklinde kademelere ayrılmıştır. Bunun sebebi yaşı büyük ya da küçük olmasına rağmen farklı kademelerde eğitim gören öğrencilerin olmasıdır.

İlk uygulanan Türkçe yeterlik sınavında okuma ve yazma becerilerine yer verilip konuşma ve dinleme becerilerine yer verilmemiştir. Proje kapsamında hedef kitlenin niceliği ve sınavın uygulanabilirliğinin zorluğu gerekçesiyle diğer temel dil becerileri olan konuşma ve dinleme becerileri sınav kapsamının dışına çıkarılmıştır (Çalıştay Raporu, 2017). Son yapılan sınavda sadece okuma becerisine yer verilmiştir. Projenin yaklaşık 450 bin kişiye dinleme ve konuşma becerilerinin ölçülebileceği bir sınav yapması zor görünse de ilerisi için imkânsız değildir. Şimdiden bu becerilerin nasıl ölçülebileceği ile ilgili çalıştaylar yapılabilir. Son sınavda yazma becerisinin de çıkarılması ölçme ve değerlendirme sürecinin güvenilirliğini ve geçerliliğini düşürmüştür. Ana dilde olduğu gibi yabancı dil öğrenme sürecinde de yazma becerisinin kazanılması oldukça zor ve zaman alan işlemdir. Ayıca Arap alfabesinde yazma becerisinde büyük-küçük harf kullanımının ve sesli harflerin olmaması yazma becerilerinin özellikle takip edilmesini gerektirmektedir. Konuşma becerisinde de yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hedef dilden kaynaklı bazı sorunların yaşandığı da tespit edilmiştir. Bu sorunlar ele alındığında özellikle telaffuzdaki problemlerin ön plana çıktığı, Arapça Türkçe arasındaki alfabe farklılığının ve bunun bir yansıması olarak ünlü-ünsüz harflerde çocukların zorlandığı görülmüştür (Aktaran Moralı, 2018:1428). Türkçe yeterlik sınavları, adayların Türkçe seviyelerinin doğru belirlenebildiği ölçüde geçerlidir yargısına varılabilir.

İlk uygulanan Türkçe yeterlik sınavı çoktan seçmeli test tekniğine uygun okuma-anlama ve yazma becerisini ölçen açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Açık uçlu sorular rubriklerde doğru yanıt, kısmi yanıt, yanlış ve ilgisiz yanıt şeklinde ölçme kriterleri belirlenerek puanlandırılmıştır. Son sınav sadece okuma becerisini ölçtüğünden çoktan seçmeli maddelerden oluşmaktadır. Dolayısıyla sınav soruları da değişiklik göstermektedir.

İlk uygulanan Türkçe yeterlik sınavına sadece geçici koruma altında olan Suriyeli öğrenciler girerken son uygulanan yeterlilik sınavına tüm yabancı öğrenciler girmiştir.

Türkçe Yeterlik Sınavlarında amaç dört temel dil becerisini ölçerek dil seviyesini belirlemektir. Ancak proje kapsamında hedef kitlenin niceliği ve sınavın uygulanabilirliğinin zorluğu gerekçesiyle diğer temel dil becerileri olan konuşma ve dinleme becerileri sınav kapsamının dışına çıkarılmıştır (Çalıştay Raporu, 2017).

Dil öğreniminde bir beceri alanında yaşanacak eksiklik, doğrudan diğer beceri alanlarına da belli oranlarda yansımaktadır. Dil öğretimi iyi takip edilmesi gereken ve birbiriyle iç içe

bağlantılı süreçler bütününden meydana gelmektedir. Ölçme-değerlendirme de bu süreçlerden biridir. Ölçme-değerlendirme sürecinde yapılacak hatalar adayın dili yanlış öğrenmesine de sebebiyet verebilmektedir (Işıkoğlu, 2015: 10).

Çalışma verilerinden hareketle geliştirilen öneriler şu şekilde sıralanabilir:

- Türkçe yeterlik sınavları dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazmayı birlikte ölçmeye dayanan nitelikte hazırlanmalıdır.

- Türkçe yeterlik sınavlarının daha nitelikli ve uluslararası ortamlarda kabul gören özelliklere sahip olması için alan uzmanları ile ölçme-değerlendirme uzmanları ortak çalışmalar yapılmalıdır.

- Sadece PICTES bağlamında çalışma yapılan eğitim ortamlarında değil; Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde görevli bütün kurumlarda standart bir yeterlik sınavı için gerekli bilimsel çalışmaların sayısı ve niteliği artırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Barın, E. ve Başar, U. (2016). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ölçme Değerlendirme Süreci: Türkçe Yeterlik Sınavı (TYS) İnan Örneği, *Route Educational and Social Science Journal*, 3(2), 45-56.
- Işıkoğlu, M. (2015). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kullanılan Yeterlik Sınavlarının Madde Yazımı Bakımından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2019). Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyeler. http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-koruma_363_378_4713_adresinden_erisim_tarihi_01.05.2019
- Gün, M. ve Baldık, Y. (2017). Türkiye’de Kamp Dışında Misafir Edilen Suriyeli Sığınmacı Gençlere Yönelik Eğitim Hizmetleri (Kayseri Örneği), *Route Educational and Social Science Journal Volume 4(2)*, March, 287-299
- Gün, M., Yıldız, M. ve Güvendik, T. (2017). Suriyeli Mülteci Okul Çağı Çocuklarının Eğitimi ve Geleceğe Yönelik Görüşleri, *International Journal of Language Academy Volume 5/2 Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Özel Sayısı*, April, 152-162
- Kılıç, G. ve Özkor, D. (2019). *Suriyeli Çocukların Eğitimi*, Araştırma Raporu, İstanbul.
- Levent, F. ve Çayak, S. (2017). Türkiye’deki Suriyeli Öğrencilerin Eğitimine Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14-1(27), 21-46.
- MEB. (2017). Türkçe Dil Yeterlilerine Yönelik Program ve Ölçek Geliştirme Çalışmayı Raporu, http://odsgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_01/18120616_18_01_2018.pdf adresinden erişim tarihi 20.04.2019.
- Melanlıoğlu, M. ve Tayşi E. (2013). Türkçe Öğretim Programındaki Dinleme Kazanımlarının Ölçme Değerlendirme Yöntemleri Bakımından Sınıflandırılması. *Akademik Bakış Dergisi*, 35, 1-11.
- Moralı, G. (2018). Suriyeli Mülteci Çocuklara Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 1426-1449.
- Turgut, M. F. ve Baykul, Y. (2012). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınları.

Yılmaz, İ. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Tamamlayıcı ve Değerlendirme Yöntemlerinin Deyim Öğretiminde Kullanılmasına Yönelik Bir İnceleme, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.